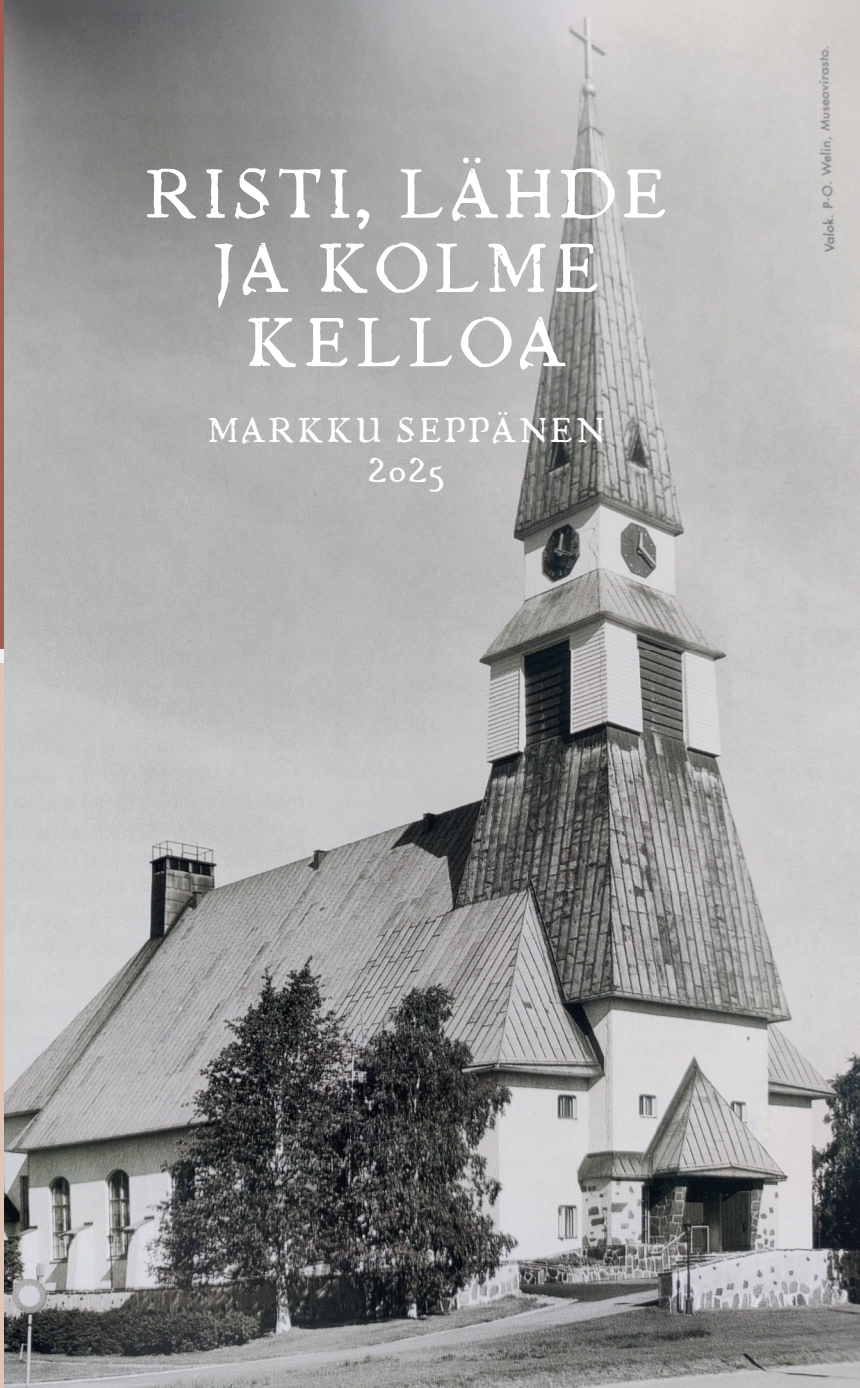

RISTI, LÄHDE JA KOLME KELLOA

MARKKU SEPPÄNEN
2025

Valok. P.-O. Welin, Museovirasto.

Lapin sota ja Rovaniemen kirkko

RISTI, LÄHDE JA KOLME KELLOA

Lapin sota ja Rovaniemen kirkko

Markku Seppänen

Taitto: Pauli Seppänen

© 2025 Markku Seppänen

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee
273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-5338-5

2. täydennetty painos

Valokuvat:

Museovirasto, Rovaniemen
seurakunnan arkisto, Lapin Kansan
arkistokokoelma, SA-kuva, Skelletfteå museum
Aimo A. Tuomi, Ebba Alasuutari, Kodin kuva-albumit.

Kuva P-O Welin, Museovirasto

Uusi Kirkko

Osa vihkiäiskantaatista 20.8.1950

*On noussut kunnahilleen
uusi kirkko,
ylenee ylvähänä risti sen.
taivasta tavoitellen
korkeuksista,
kuin aatos ainaisesti ihmisen.*

*Nyt kutsuu kansaa jälleen
juhlakellot,
soi malmin ääni kyliin kaukaisiin,
ja soinnut vyöryy
kirkon kiviholviin,
jää väreilemään hiljaa urkuihin.*

*Paistaapi Herran päivä alttarille
kuin ennen hopeoissa kimmeltäin
kumartuu kirkkokansa kiitokseen:
vaikk' kaikki meni,
sinun armos jäi.*

Annikki Kariniemi-Villamo

Saatteeksi

Lapin sota aiheutti Rovaniemellä ennen näkemättömän tapahtumien vyöryn, väestön evakkomatkat ja jälleenrakentamisen vaivat. Lähes kokonaan tuhottu kauppala nousi tuhkasta uskomattoman nopeasti. Rovaniemen uudesta kirkosta, joka valmistui jo v.1950, tuli Lapin jälleenrakentamisen symboli.

Minua pyydettiin kertomaan eräässä tilaisuudessa Rovaniemen kirkosta ja sen tunnetusta freskosta. Sen innoittamana kirjoitin tämän tekstin. En voinut sivuuttaa Lapin sodan vaikutusta kotiseutuni elämään.

Varsin vähälle huomiolle jäänyt viime sodan vaihe on hyvä palauttaa mieliin tänä merkkivuotena 2025, jolloin viime sotien päättymisestä tulee kuluneeksi 80 vuotta. Muistelemalla menneitä vuosia, voimme kunnioittaa aikaisempien sukupolvien uhrimieltä ja ponnistuksia paremman elämän puolesta. Me sodan jälkeinen sukupolvi olemme voineet rakentaa omaa ja yhteistä elämää itsenäisessä Suomessa.

Olen koonnut tämän seurakunnan elämästä kertovan muisteluksen liitteenä mainituista lähteistä, isäni Pentti J.P. Seppäsen kirjoituksista ja muistiinpanoista sekä lapsuuden kotini muistoista ja päiväkirjoista.

Rovaniemen kirkon vaiheet liittyvät läheisesti omaan ja lapsuuden perheeni elämään. Kerron sen vuoksi tapahtumia myös henkilökohtaisesta näkökulmasta. Haluan omistaa tämän kertomuksen kaikille asiasta kiinnostuneille, mutta erityisesti sisaruksilleni ja lapsilleni perheineen muistoksi noista ajoista.

Lapsuuteni kotiseurakunta on tullut uudelleen läheiseksi tutkiessani taakse jääneitä vuosia ja myös sen vuoksi, että vävyäni Ilari Kinnunen Kaija -tyttäreni kanssa jatkavat vanhempieni ja isovanhempieni työtä rakkaassa muistossa olevassa seurakunnassa ja voimakkaasti kehittyvän Rovaniemen elämänpiirissä.

Oulunsalossa Kalevalan päivänä 28.2.2025

Markku Seppänen

Rovaniemeä v.1938 ennen Lapin sotaa. Etualalla Konttisen talo, joka toimi ennen sotaa Kemi-yhtiön pääkonttorina. Tämä kartano räjäytettiin sodassa ensimmäisenä 10.10.1944. Lapin Kansan arkistokoelma.

Rovaniemi ennen sotia. Kuva Valtakadulta, jolla sijaitsi merkittäviä liikerakennuksia. Rovaniemen seurakunnan arkisto.

Sisällys

Lapista sodan päänyttämö	11
Evakkomatkat alkavat - Rautatieasema solmukohtana	13
Saapuminen Ruotsin Jörniin - PikkuRovaniemelle ...	16
Kirkon aarteisto pelastetaan.....	21
Pappien toimintaa evakkoaikana.....	22
Vanha kirkko työpaikkana ja pappilat kotina.....	25
Lapin sota syttyy 1.10.1944 Tornion maihinnousulla.....	30
Aseita piilotettiin miehityksen pelossa.....	31
Suomea miehitetään aselevon jälkeen.....	32
Rovaniemi tuhoutuu	33
Kirkko ja pappilat poltetaan	34
Lapin sota päättyy 27.4.1945	37
Paluu Rovaniemelle – Rauhan kellot soivat	38
Raunioista rakennettu	44
Työ alkaa-pappilat toimintatiloina.....	45
Uusi kirkko - Lapin jälleenrakentamisen symboli	52
Punainen risti ja kolme kelloa.....	57
Pyhäkoulupäivät ja Suviseurajat kesällä 1951.....	61
Seurakuntakoti ja uusi pappilarakennus valmistuu.....	63
Lasten ja nuorten elämäniloa	64
Saksalaisten hautausmaa	67
Kirkon taiteellinen koristelu puhuttelee.....	72
Antti Salmenlinnan taide	72

Elämän lähteen äärellä	77
Lennart Segerstrålen Elämän lähde -fresko.....	77
Freskon syntymän aikataulu	77
Taiteilija Lennart Segerstrålesta ja taiteesta	80
Keskustelua freskon sisällöstä	81
Maalaustyön edistyminen	83
Elämän lähde -freskon raamatullista sisältöä	86
Mitä näemme Freskossa	87
Kolme kelloa, risti ja lähde kutsuvat	97
Seurakunnassa sodan ja rauhan aikana	98
Lähteet:.....	108
Liitteet:.....	112
Sankarivainajien muistomerkin julkistamistilaisuus 11.9.1954	112
Elämän lähde Rovaniemen suviseuroissa	115

” Nyt kutsuu kansaa jälleen
juhlakellot,
soi malmin ääni kyliin kaukaisiin,
ja soinnut vyöryy
kirkon kiviholviin,
jää väreilemään hiljaa urkuihin.”

